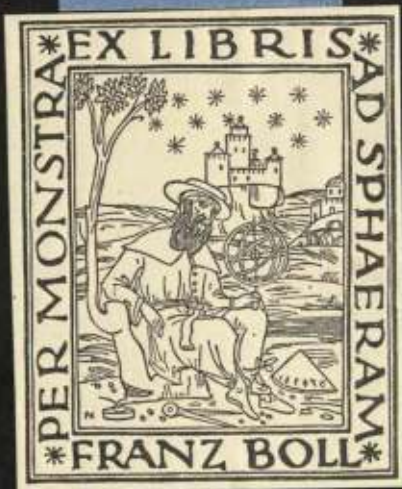

DEFFNER; GRUSSE ETC.

WARBURG INSTITUTE

FBH 125

UNIVERSITY OF LONDON
WARBURG INSTITUTE

Μιχαήλ Δέφνερ

Χαιρετισμοί, Εύχαι, Κατάραι, Ὀρκοὶ
καὶ ἄσματα τῶν Τσακόνων

Dr Mich. Deffner

Grässe, Wänsche, Verfluchungen, Schwäre
und Lieder der Zakonen

Ἐν Ἀθήναις

1922

F
B
H
125

Mittheilung

Kaiserliche Akademie der Wissenschaften
in Wien

in Wien

Erlass, Wünsche, Verlobungen, Schwere
und Fehler der Tugend

1871

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, ΕΥΧΑΙ, ΚΑΤΑΡΑΙ, ΟΡΚΟΙ
ΚΑΙ ΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΣΑΚΩΝΩΝ

ΥΠΟ
ΜΙΧΑΗΛ ΔΕΦΝΕΡ

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀποτέλεσμα τοῦ κλίματος. Οἱ βουνήσιοι διαφέρουν ἀπὸ τοὺς καμπήσους, οἱ ἀπολαύοντες ἥλιον καὶ κυανοῦν οὐρανὸν διαφέρουν ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ζοῦν μέσα σὲ δριμύλες, βροχὲς καὶ πάγονς. Οἱ Ἀθηναῖοι αἰωνίως θὰ εἶνε οἱ ἴδιοι, ἄστατοι ὅπως ὁ οὐρανός των, θὰ ἀγαποῦν τὰς συζητήσεις περὶ ἀέρος καὶ ὕδατος, διότι ὁ πρῶτος τοὺς περισσεύει, τὸ δεύτερον τοὺς λείπει, καὶ πάντοτε θὰ ἐρωτοῦν « τί νεώτερον; » διότι τὸ νέον γρήγορα παλαιώνει δι' αὐτοῦς. Οἱ Τριπολιτῶται εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας θὰ εἶνε οἱ ὀλιγόλογοι, θετικοί, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον βαρυνκίνητοι Ἀρκαῖδες. Οἱ Ἰθακήσιοι καὶ οἱ Κεφαλλήνες θὰ διακρίνωνται πάντοτε ὡς ἀπόγονοι τῶν πάλαι ποτὲ ἱππυκῶν τοῦ πολυμηχάνου Ὀδυσσεῶς. Τοὺς Τσακῶνας ἐγνώρισα καλά. Εἶνε καὶ αὐτοὶ ἐξυπνοὶ, πολυμηχανοὶ, λατρεύουν τὸν κερδῶν Ἑρμῆν καὶ τρέχουν ἀποπίσω του εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Μιάς Τσακῶνας ὁ ἄνδρας εἶχε πνιγῆ εἰς θαλάσσιον ταξεῖδι. Ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατόν του, ἄρχισε τὲς φωνὲς καὶ τὰ κλάμματα καὶ τᾶβαλε μὲ τὴν θάλασσαν, ποῦ δὲν ἔφαγε μόνον τὸν ἄνδρα της, ἀλλὰ καὶ τὰ παξιμάδια, ποῦ τοῦ εἶχε φτιάσει διὰ τὸ ταξεῖδι του. « *Ακιστε θάσσα, τὸν ἀποζωπό μι ἐφαήτ'ερε, τὸν φρῦσσε, τοί σ' ἐμποῦτ'ερε; Τζαὶ βᾶσσα νὰ ποίερε, ὦν κιοτία νι.* » Ἀπιστὴ θάλασσα, τὸν ἄνδρα μου ἔφαγες, τὰ παξιμάδια τί τᾶκαμες; Καὶ φτέρες νὰ βγάλῃς, (δηλ. ξέρε νὰ γείνης), δὲν σε πιστεύω πιά! Αὐτὰ τὰ παραδείγματα ἀκοῦν.

Τὴν γνησίαν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καταγωγὴν ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους δὲν ἀρνεῖται πλέον κανεὶς. Ἄλλωστε τὴν ἀποδεικνύει ἡ γλῶσσα, ποῦ ἀπὸ τὰς ἐσχατιὰς τοῦ Πόντου μέχρι τῆς Κύπρου διετηρήθη ἐπὶ χλιετηρίδας, τὴν ἀποδεικνύουν καὶ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα. Οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, μῦλλον ὅτι αὐτοὶ μετέδωκαν τὸν Χριστιανισμόν εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, δὲν ἀπέβαλαν ἀκόμη τὴν εἰδωλολατρείαν τῶν ἀρχαίων

προγόνων ἀκόμη πιστεύουν τὴν βασκανίαν, τὲς Νεράιδες καὶ Μοῖρες, τοὺς Καλικαντζάρους καὶ Βουρκόλακας καὶ ὅλα τὰ δαιμόνια καὶ τελώνια τῶν ἀρχαίων, ὅλοι δὲ ἀπὸ τὸν Πόντον ἕως τὴν Κρήτην καὶ τὴν Κύπρον διετήρησαν τὰς αὐτὰς δοξασίας. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες μεταχειρίζονται τὰς αὐτὰς περίπου εὐχάς, κατάρες καὶ ὄρκους, εἴτε ἀληθινούς εἴτε ψεύτικους. Εἰς τὲς βρῖσιές καὶ βλαστήμνιες ἀποκαλύπτεται ὁ χαρακτήρ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀποκαλύπτεται καὶ ἡ γνησία αὐτοῦ γλῶσσα. Οἱ μεμορφωμένοι καὶ ὑψηλὰ ἀξιώματα κατέχοντες, ὅταν θυμώνουν, βρίζουν καὶ βλαστημοῦν μὲ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, τοῦ μεταχειρίζονται καὶ οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ πρῶτος ἑλληνιστὴς, ὁ ἐνθερμότερος ὑπερασπιστὴς τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἀρχαίας γλώσσης καὶ ὁ ἀπηνέστερος διώκτης τῆς δημοτικῆς, ἔβριξε καὶ ἔδωμολογοῦσε εἰς τὴν χυδαίαν, κατ' αὐτὸν ἐξοβελιστέαν γλῶσσαν. Εἰς τὲς κατάρες καὶ βρῖσιές δὲν χωρεῖ ἡ καθαρεύουσα, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει πῶς αὐτὴ δὲν εἶνε ἡ γνησία γλῶσσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ θυμωμένος δὲν ψάχνει εἰς τὸ μυαλό του ἢ εἰς τὸ λεξικόν, διὰ νὰ σὲ βρίσῃ ἢ καταρασθῇ μὲ ἀρχαίας λέξεις ἢ φράσεις. Οὔτε θὰ ἔκαμναν ἐντύπωσιν, θὰ προκαλοῦσαν τὸν γέλωτα. Εἰς τὲς κατάρες ὑπερτεροῦν οἱ γυναῖκες τῶν ἀνδρῶν. Ἐξάπτονται εὐκολώτερα, κανγατίζουν περισσότερο, ἢ γλῶσσά των δουλεῖ καλύτερα, δὲν ἔχουν δὲ νὰ σκεφθοῦν συνελείας. Εἶνε ὁμῶς καὶ γενναῖοι εἰς τὰς εὐχάς των, ὅταν μάλιστα θέλουν κάτι νὰ ἐπιτύχουν.

Τὲς εὐχὲς καὶ βλαστήμνιες τῶν Τσακόνων, τοῦ περιέχει αὕτη ἡ διατριβή, ἤκουσα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ γυναικεία στόματα, ἰδίως γραιῶν. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμνεν, ὅτι εἰς τὴν Τσακωνίαν, τότε τοῦλάχιστον, δὲν ἤκουσα νὰ ὑβρίζουν, ὅπως ἔδω καὶ τὰ παιδιὰ ἀκόμη, τὸν Θεόν, τὴν Παναγίαν καὶ ὅλα τὰ Ἅγια καὶ νὰ ἀνακατόνουν εἰς τὰς ὑβρῖεις των ἕνα κάποιο ῥῆμα, τοῦ ἔχουν ἔδω δι' ἀλάτι. Τὰ παιδιὰ τῶν Τσακόνων εἶνε σεμνά, σέβονται τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἡλικιωμένους, καὶ ἀκόμη, ἀφοῦ μεγαλώσουν, δὲν ἀποβάλλουν αὐτὸν τὸν σεβασμόν. Ὁ πατέρας διὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιὰ εἶνε πάντοτε ὁ (ἀ)φέγγη (ἀφέντης) ὁ ἰζούρζι (κύριος). Οἱ Τσακῶνες διατηροῦν τὰ πῆτριά. Εἶχομαι νὰ μὴ μεταβληθοῦν ποτὲ αὐτὰ τὰ ἦθη των.

Α΄.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

1. Καλὴ μέρα! Πρὸ 50 ἐτῶν ἔλεγαν ἀκόμη *ἀμέρα κά!* — *Κὰ ἀργά!* Καλὸ θράδου! — 2. Καλὴ ξημέρομα! Δὲν λέγουν ποτὲ *ηούτ'α κά!* — 3. *Οὔρα κά!* Ὡρα καλή! — 4. *Καοῦρ ἐκο'κιάρε!* Καλῶς ἐκοπιάσες καλῶς ὠρισες! — 5. *Καοῦρ ἐκο'κιάτε!* Καλῶς ἐκοπιάσατε, καλῶς ὠρίσατε! — 6. *Καοῦρ ἐκάνερε!* Καλῶς ἤλθες! — 7. *Καοῦρ ἐκάνετε!* Καλῶς ἤλθατε! — 8. *Καοῦ ντ' ἐρέκαμε!* Καλῶς σε βρήκαμε! — 9. *Καοῦ ηούμ(ου) ἐρέκαμε!* Καλῶς σὰς βρήκαμε! — 10. *Καοῦ νὰ ντ' ἐρέσον!* Καλῶς νὰ σ' εὔρω! — 11. *Καοῦ νὰ μόλερε!* Καλῶς νάρθης! — 12. *Καοῦ νὰ κο'κιά' σερε!* Καλῶς νὰ κοπιάσης! — 13. *Οὔρα ηούμου κά!* Καλή σας ὦρα, ἐκεῖ ὅπου λέγομεν ἡμεῖς: καλῶς τὰ χაίρεσθε, καλῶς τὰ γεύεσθε, καλῶς τὰ πολεμᾶτε! — 14. *Καοῦρ ἐμαζούμα!* Καλῶς ἐμαζευθήκαμε, λέγει ὁ οἰκοδεσπότης πρὸς τοὺς κεκλημένους εἰς συναναστροφὴν ἢ τραπέζι.

Εἰς τὰ παιδιὰ. — 1. *Καῶς το, τὸ καλὲ καμπζί!* Καλῶς το, τὸ καλὸ παιδί! — 2. *Καῶς το, τὰ φκία μι!* Καλῶς το, τὸ φῶς μου! — 3. *Καῶς το, τὸ καμάρζι μι!* Καλῶς το, τὸ καμάρι μου!

Β΄.

ΛΗΘΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

1. *Ἐχε ὄγια!* Ἐχε γιά! — 2. *Τ'ὸ καλέ!* Στὸ καλό! — 3. *Κόπιασ' τ'ὸ καλέ!* Κόπιασε στὸ καλό! — 4. *Καταβόδιο νι!* Κατενόδιον! — 5. *Οὔρα κά τζαί καλέ νι καταβόδιο!* Ὡρα καλή και καλό σου καταβόδιο! — 6. *Τ'ὰν ἐτζή τοῦ Χρῆστοῦ τζαί τὰ Δεσποῖνη!* Στὴν εὐχὴ τοῦ Χριστοῦ και τῆς Παναγίας! — 7. *Ὁ Θεὸ νὰ νι φνάτοη!* Ὁ Θεὸς νὰ σε φυλάξῃ! — 8. *Ἄ Δεσποῖνα νὰ νι φνάτοη!* Ἡ Παναγία νὰ σε φυλάξῃ! — 9. *Οἱ ἄγιοι νὰ νι φνάτοη!* Οἱ ἄγιοι νὰ σε φυλάξουν! — 10. *Ἄτ' ἄ πορεία νι!* Λάδι ὁ δρόμος σου! — 11. *Νὰ χιλιάσωϊ οἱ πορεῖε νι τζαί γαμπρὲ νὰ μόλερε!* Νὰ χιλιάσουν οἱ πορεῖες (δρόμοι) σου και γαμπρὸς νὰ ἔρθης!

1) ἀφ. τοῦ ἱ. ἰζάνου.

Γ'.

ΕΥΧΑΙ

Εὐχαί εἰσάγουσαι παράκλησιν. — 1. *Νὰ ζήσῃς!* Νὰ ζήσης! — 2. *Νὰ χαρῆς τὴ ζωὴ νι!* Νὰ χαρῆς τὴ ζωὴ σου! — 3. *Νὰ χαρῆς διὰ τὸ εὖσ' ἀγαποῦ!* Νὰ χαρῆς ὅ,τι ἀγαπᾷς! — 4. *Νὰ χαιρίσῃς τὸν ἀποζωπό νι,* — τὰ γοναῖκα νι, — τὰ καμπίζια νι, — τὸ στεφάνι νι! Νὰ χαιρέσῃς τὸν ἄνδρα σου, — τὴν γοναῖκα σου, — τὰ παιδιὰ σου, — τὸ στεφάνι σου! — 5. *Νὰ νι δῆ ὁ θεὸς ὅ,τι ἐν' ἀγαποῦ ἀ καρδιά νι!* Νὰ σοῦ δώσῃ ὁ θεὸς ὅ,τι ἀγαπᾷ ἢ καρδιά σου! — 6. *Ὁ θεὸς νὰ νι χαρῆς τὴ ζωὴ νι!* Ὁ θεὸς νὰ σοῦ χαρῆς τὴ ζωὴ σου. — 7. *Νὰ χερε καὶ φούχα!* Νὰ ἔχῃς καλὴ ψυχὴ! ὅταν παρακαλῇ τις γέροντα.

Εἰς ἐπιχειρήσεις. — 1. *Ὁ θεὸς νὰ σὶ φέρῃ δεξιά!* Ὁ θεὸς νὰ τα φέρῃ δεξιά! — 2. *Ὁ θεὸς νὰ νι μπάλῃ σὲ καλέ!* Ὁ θεὸς νὰ τὸ βγάλῃ σὲ καλό! — 3. *Ὁ θεὸς νὰ βάλῃ τὰ χέρα σὶ!* Ὁ θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του! — 4. *Καλὸ χερζικό!* Καλὸ χερικό!

Κατὰ τὸν θερισμὸν καὶ τὸ ἀλώνισμα. — *Χίλια μόδια!*

Πρὸς ἔγγυον. — *Κὰ ἐλευθερία!* Καλὴ ἐλευθερία!

Πρὸς λεχῶνα. — *Καορζίζικο, νὰ νι ζῆ, τζαὶ καὶ σαράντα!* Καλορζίζικο, νὰ σοῦ ζήσῃ, καὶ καλὰ σαράντα!

Κατὰ τὴν βάπτισιν. — Α') πρὸς τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα: *Νὰ νι ζῆ τζαὶ καὶ στέφανα!* Νὰ σοῦ ζήσῃ καὶ καλὰ στέφανα! — Β') πρὸς τὸν ἀνάδοχον: 1. *Νὰ ζήσῃ τζαὶ νὰ βάλῃ τζαὶ στεφάνι!* Νὰ ζήσης καὶ νὰ βάλῃς καὶ στεφάνι! — 2. *Ὅπως ἐβαλήτζερε τὸ αἷ, νὰ βάλῃ τζαὶ στεφάνι!* Ὅπως ἔβαλες τὸ λάδι, νὰ βάλῃς καὶ στεφάνι! — 3. *Τζαὶ στεφάνια!* Καὶ στεφάνια!

Εἰς τοὺς γάμους. — Πρὸς τοὺς νεονύμφους: Ὅταν περνᾷ ἡ γαμήλιος πομπή, φωνάζει ὁ κόσμος: *Νὰ ζῶ (=νὰ ζῆ ὁ) γαμπρὸς τζ' ἀ νόθη!* Νὰ ζήσῃ ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύμφη! — Εἰς τὸ σπίτι: 1. *Νὰ ζήτε!* Νὰ ζήσητε! — 2. *Νὰ ἔχετε ὅσα ἀ ἀγία) Ἀμπριά!* Νὰ ἔχετε ὅσα ἡ ἀγία Λαμπρή! — 3. *Καλότχοι τζαὶ καορζίζιτχοι νὰ ἔτε!* Καλότχοι καὶ καλορζίζικοι νὰ ἦσθε! — Ὁ γαμπρὸς ἢ ἡ νύμφη ἀπαντοῦν: *Νὰ ζήσῃ, τζαὶ τ'οῦ ἀρχοντίοπον νι (ἢ τ'ἄρ ἀρχοντοπούα νι) τοῦ χαρέ!* Νὰ ζήσης καὶ εἰς τοῦ ἀρχοντοπούλου σου (ἢ στῆς ἀρχοντοπούλας σου) τὲς χαρές! — Πρὸς τὴν νύμφην: 1. *Νὰ ζήσῃ*

τζαί με καλὸν ὄζέ! Νὰ ζήσης καὶ με καλὸν νόον! — 2. Νὰ σζινδούερε, νὰ σταθῆρε σὰν τὸ τζυπαρζίσσι! ἢ σὰν τὸ βράχο! Νὰ ῥιζώσης (εἰς τὸ σπῆτι τοῦ πενθεροῦ ἢ τοῦ ἀνδρός σου), νὰ σταθῆς σὰν τὸ κυπαρίσσι! ἢ σὰν τὸν βράχο! — Ἡ νύμφη ἀντεύχεται εἰς τὰς ἢ τοὺς ἀνυπάνδρους: *Τ'οὺ χαρέ νι!* Στὲς χαρές σου (στὸν γάμο σου)! — Πρὸς τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα τῆς νύμφης ἢ τοῦ γαμπροῦ: *Νὰ ζῆ τὸ νέο ἀνδρόγυνε τζαί νὰ κιάσερε κληρονόμοι!* Νὰ ζήσῃ τὸ νέο ἀνδρόγυνο καὶ νὰ κιάσῃς κληρονόμους!

Εὐχὴ γέροντος πρὸς νέον. — *Νὰ ζήερε, καμπζι μ, ἐκατὸ χρόνον τζαί νὰ ποίερε τοὺς τσίχε μ!* Νὰ ζήσης, παιδί μου, ἐκατὸ χρόνια καὶ νὰ κιάμῃς τὲς τρίχες μου, δηλ. νὰ γείνουν τὰ μαλλιά σου ἄσπρα σὰν τὰ δικά μου.

Εὐχὴ τοῦ ἱερέως κατὰ τὸν ἀγιασμόν τοῦ σπιτιοῦ. — *Τζαί τοῦ χρόνον!* *Κὰ στερέωσι!* Καὶ τοῦ χρόνον! Καλὴ στερέωσι!

Πρὸς προαχθέντα ὑπάλληλον κτλ. — *Τζαί σ' ἀνούτερα!* Καὶ εἰς ἀνώτερα! — *Τζαί σὲ πλέερα!* Καὶ εἰς πλειότερα!

Πρὸς φοροῦντα νέαν ἐνδνμασίαν. — *Καορζίεκα!* Καλορρῖεκα! — *Με γὰ νὰ σι χαρῆρε!* Με ὑγείαν νὰ τὰ χαρῆς!

Πρὸς πτωχὸν κτλ. — 1. *Ὁ θεὸ νὰ νι ἐλεῆ!* Ὁ θεὸς νὰ σε ἐλεήσῃ! — 2. *Ὁ θεὸ νὰ νι βοηθῆ!* Ὁ θεὸς νὰ σε βοηθήσῃ! — 3. *Ὁ θεὸ νὰ νι τζυβερνῆ!* Ὁ θεὸς νὰ σε κυβερνήσῃ! — 4. *Ὁ θεὸ νὰ νι καοκαρδίσῃ!* Ὁ θεὸς νὰ σε καλοκαρδίεσῃ!

Πρὸς ἀσθενῆ. — 1. *Ὁ πόνε νι νὰ ζάμ τ'οὺρ ἄγρζον σζίνου!* ἢ ἀπλῶς 2. *Τ'οὺρ ἄγρζον σζίνου!* Ὁ πόνος σου νὰ πάμ στὰ ἄγρια βουνά, ἢ ἀπλῶς στὰ ἄγρια βουνά! — ἢ 3. *Τάπο ἀπ' ὄγι τζαί τ'οὺρ ἄγρζον σζίνου!* Ἐξω ἀπ' ἐδῶ καὶ στὰ ἄγρια βουνά! — 4. *Βοῦα νὰ νασῆ!* Βοῦλλα νὰ γείνη, δηλ. ἡ ἀσθένεια (ἢ τὸ δυστύχημα) νὰ παύσῃ καὶ νὰ μὴ ἐπαναληφθῆ.

Πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἀποθανόντος. — *Ζοῖ! τ'οὺρ ἀποδέλοιποι!* Ζοῖ! εἰς τοὺς ἐπιζῶντας!

Πρὸς εὐεργέτην. — *Ὅσα κά μ' ἐμπούερε, τόσα κά ν' ἐρέερε!* Ὅσα καλὰ μου ἔκαμες, τόσα καλὰ νὰ εὔρης. Λέγεται καὶ εἰρωνικῶς! Ἄφοῦ δὲν μοῦκαμες καλό, δὲν θὰ βρῆς καὶ καλό!

Πρὸς ἀποτροπὴν βασκανίας. — *Νὰ μὴν ἀβασκαθῆ!* ἢ *νὰ μὴν ἀβασκαθῆρε.* Νὰ μὴ βασκαθῆ! ἢ νὰ μὴ βασκαθῆς! Ἐνα βράδυ εἶδα τὴν

ἐξῆς σκηνήν: Μιά γειτόνισσα ἐκάθετο ἀπ' ἀπέξω ἀπὸ τὸ σπίτι της καὶ τὸ μικρὸ παιδάκι της ἄρχιζε νὰ κάμνη μερικά βήματα. Τότε ἡ ἄλλη γειτόνισσα ἐφώναζε ὁρῆ τὸ εἶδουλε, ἄρχινιέ νὰ τοζάχην! Ἴδὲς τὸ εἶδωλο, δηλ. τὸ μωρό, ἄρχισε νὰ τρέχην. Ἐπειδὴ δὲ δὲν προσέθεσεν ἀμέσως « νὰ μὴν ἀβασκαθῆ! », ἡ ἄλλη ἐφώναζε θυμωμένη· *μά νὰ κατοῆρε τὰ γροῦσσα νι!* Νὰ δαγκάσης τὴ γλώσσα σου! Αὐτὸ λέγεται καὶ ὁπόταν ἕνας ἐκαφέρει βλασφημίαν ἢ ὕβριν ἢ συκοφαντίαν, ἢ προλέγη συμβησόμενον δυστύχημα.

Ἄλλαι εὐχαί. — 1. *Κὰ Σαρακοστὰ νᾶχερε!* Καλὴ Σαρακοστὴ νᾶχης! — 2. *Κὰ Ἀμπριά νᾶχερε!* Καλὴ Λαμπρὴ νᾶχης! — 3. *Χίλοι οἱ χρόνοι νι;* Χίλοι νὰ εἶνε οἱ χρόνοι σου! — 4. *Νὰ χιλοχρονίσερε!* Νὰ χιλοχρο- νίσης! — 5. *Καλὲ χρόνε νὰ νι ἐρέση!* Καλὸς χρόνος νὰ σ' εὔρη! — 6. *Καλέ νι χρόνε!* Καλό σου χρόνο! — 7. *Καὸν χρόνον νᾶχερε!* Καλοὺς χρόνους νᾶχης! — 8. *Κακὸ χρόνε νὰ μὴν ἔχερε!* Κακὸν χρόνον νὰ μὴν ἔχης! — 9. *Τὰν ἐνιζή μ νᾶχερε!* Τὴν εὐχὴ μου νᾶχης! — 10. *Νὰ ἔχερε τὴν ἐνιζή μ ἀπὸ τὰ εἴκοσι μ νύχια!* Νὰ ἔχης τὴν εὐχὴ μου ἀπὸ τὰ εἴκοσι μου νύχια!

Δ΄

ΒΑΣΤΗΜΝΙΕ (ΚΑΤΑΡΑΙ)

Γενικαί. — 1. *Τὰν κατάρα μ νᾶχερε!* Τὴν κατάρα μου νᾶχης! — 2. *Νὰ κόψη ὁ θεὸ τὰ ζωή νι!* Νὰ κόψη ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν σου! — 3. *Ἀπὸ τὸ θεὸ νὰ νι ἐρέσερε!* Ἀπὸ τὸ θεὸ νὰ τὸ εὔρησι! — 4. *Νὰ μὴν ὀρᾶρε θεοῦ πρόσωπο!* Νὰ μὴν ἰδῆς θεοῦ πρόσωπο! — 5. *Μὲ τὸ Ἰουδα νὰ κρζιθῆρε!* Μὲ τὸν Ἰουδα νὰ κριθῆς! — 6. *Νὰ μὴ μπαῆ ἄ φούχα νι!* Να μὴ βγῆ ἡ ψυχὴ σου! — 7. *Ἀνάθεμά νι!* Ἀνάθεμά σου! — 8. *Νὰ μὴ σούσερε!* Νὰ μὴ σώσης! — 9. *Νὰ μὴ σούσερε νὰ ζᾶρε ἴὰν τζέα νι!* Νὰ μὴ σώσης νὰ πᾶς στὸ σπίτι σου! — 10. *Νὰ ζᾶρε τζαὶ νὰ μὴ γουρζίσερε!* Νὰ πᾶς καὶ νὰ μὴ γυρίσης! — 11. *Νὰ κατοζούερε τὸμ ποῦα νι, νὰ μὴ σούσερε νὰ ζᾶρε!* Νὰ σπάσης τὸ πόδι σου, νὰ μὴν σώσης νὰ πᾶς! — 12. *Κακὰ τζαὶ φουζαὶ νὰ ναθῆρε!* Κακὰ κα ψυχρά νὰ γείνης! — 13. *Μά π'ἦ νὰ μὴ γεάη ποτὲ τὸ χεῖλι νι!* Μά ποῦ νὰ μὴ γελᾷση ποτὲ τὸ χεῖλι σου (ἀπὸ ἀδιάλειπτα δυστυ-

χήματα)!— 14. *Νὰ τσιχθοῦν(ι) οἱ φίλοι νι,-οἱ μαλοὶ νι,-ἴ ἄντερά νι,-τὰ σζκώϊγια νι,-τὰ πλεμμόνια νι!* *Νὰ χυθοῦν τὰ μάτια σου,—τὰ μυαλά σου,—τὰ ἄντερά σου,—τὰ σκώτια σου,—τὰ πλεμμόνια σου!*— 15. *Νὰ τσιχθοῦνι οἱ φίλοι νι ἴου χέρε νι!* *Νὰ χυθοῦν τὰ μάτια σου στὰ χέρια σου!*— 16. *Κομμύγια τζαί τετάρκα νὰ ναθῆρε!* *Κομμάτια καὶ τετάρτια νὰ γείνης!*— 17. *Ἄ ἀστραπά νά νι δάη!* *Τὸ ἀστροπελέκι νά σε κάψη!*—18 *Νὰ καταπογκιστῆρε τζαί νὰ μὴν ὄραθῆρε!* *Νὰ καταποντισθῆς καὶ νὰ μὴν ὄραθῆς!*— 19. *Ὁ ποταμὸ νὰ νι ἄρζη!* *Τὸ ποτάμι νὰ σὲ πάρη!*—20. *Σποία νὰ ναθῆρε!* *Στάχτη (σποδός) νὰ γείνης!*— 21. *Νὰ ζῶρε πῶσον ἴδν ἦλιε!* *Νὰ πᾶς πῶσον ἀπὸ τὸν ἥλιο!*— 22. *Ἀνάθεμα τὰν οὔρα π' ἐρέστειρε!* *Ἀνάθεμα τὴν ὦρα ποῦ εὐρέθηκες!*— 23. *Ἐρμο νὰ ἀραμᾶρε!* *Ἐρημος νὰ μείνης!*— 24. *Ἀκλερε νὰ ἀραμᾶρε!* *Ἀκκληρη νὰ μείνης!* *Ἄλλου λέγουν νὰ μὴν κρᾶξη ἀποκιάτω σου!*— 25. *Ἀνάθεμα τὰν οὔρα π' ἐνάτσειρε!* *Ἀνάθεμα τὴν ὦρα ποῦ γεννήθηκες!*— 26. *Νὰ νι κόψη ὁ θεὸ τὰ ζωή νι!* *Νὰ σοῦ κόψη ὁ θεὸς τὴν ζωή σου!*—27. *Οἱ ἄμερε νι νὰ κοφιοῦνι!* *Οἱ ἡμέρες σου νὰ κοποῦν!*— 28. *Κακὸ χρόνε νᾶχχερε!* *Κακὸ χρόνο νᾶχης!*— 29. *Νὰ μὴν νι' ἐρέση ὁ χρόνε!* *Νὰ μὴν σ' εὔρη ὁ χρόνος!*— 30. *Τοῦ χρόνου νὰ μὴν ἔσαι!* *Τοῦ χρόνου νὰ μὴν εἰσαι!*— 31. *Νὰ νι' ἄρζη ὁ Χάρο!* *Νὰ σὲ πάρη ὁ χάρος!*— 32. *Τὸ χῶμα νά νι φάη!* *Τὸ χῶμα νά σε φάη!*— 33. *Νά νι εἰσῶϊ τεσσαεροι!* *Νὰ σὲ σηκώσουν τέσσαρες!*— 34. *Νὰ νι' ἀλῆ ὁ παπᾶ ἴαν ἀβουτάνα (ἢ ἀβοτάνα)!* *Νὰ σοῦ μιλήση (λαλήση) ὁ παπᾶς στ' αὐτί!*— 35. *Νὰ κλεισθῆ ὁ τάφο νι!* *Νὰ κλεισθῆ ὁ τάφος σου!*(¹)— 36. *Νά νι φάη ὁ μπαλαρμά!* *Τὸ βόλι (ἢ μπάλλα) νὰ σὲ φάγη!*— 37. *Νά νι δῆ ἄ μουά με τὰ κισνά τζαί τὰ πονστεινά!* *Νὰ σοῦ δώση ἢ μουά με τὰ ὀπισθινὰ καὶ τὰ μπροσθινὰ (ποδάρια)!*— 38. *Νὰ τεραθῆρε στέκου στέκου!* *Νὰ ξεραθῆς ἐκεῖ ποῦ στέκεις!*— 39. *Τεραῖα τζαί μαραῖα νά νι μόλη!* *Ξεραμὸς καὶ μαρασμὸς νά σου ἔρθη!*— 40. *Μάρα νά νι μόλη!* *Μαρασμὸς νά σου ἔλθη!*— 41 *Νὰ τεραθῆρε τζαί νὰ μαργουθῆρε!* *Νὰ ξεραθῆς καὶ νὰ μαργωθῆς!*— 42. *Νὰ*

(¹) Κατὰ τὴν ἰδέαν τῶν Τσακώνων ὁ τάφος τοῦ ἀνθρώπου ἀνοίγεται με τὴν γέννησίν του καὶ κλείεται με τὸν θάνατόν του.

δέφυρε! Νὰ ῥέψῃς!(¹)— 43. *Νὰ δέφυρε τζαί νὰ πάθειε σάν τόν "Αρζιέ!*
Νὰ ῥέψῃς καί νὰ πάθῃς σάν τόν "Αρειον, τόν αἰρεσιάρχη (280-
336 μ. Χ.).— 44. Μὰ π'ἦ νὰ τανίνδοσι τὰ κρέα νι οἱ κοῦνοι!
Μὰ ποῦ νὰ τραβοῦν (τανύω) τὰ κρέατά σου οἱ σκύλλοι!— 45. "Ο
*Διάβολε νά νι ἄρζῃ! "Ο διάβολος νὰ σέ πάρῃ!— 46. *Μάγκε τὸ*
γέρον τὸ διάβολε! Πήγαινε στὸ γέρο τὸ διάβολο!— 47. *Νὰ ζᾶρε*
τοῦ διαβόου τὰ μάτη, -τὸν κῶλε! Πήγαινε στοῦ διαβόλου τὴν μάννα,
τὸν κῶλο!— 48. *Νά νι ἄρζῃ ὁ ἄνεμο!* Νά σε πάρῃ ὁ ἄνεμος
(ὁ διάβολος)!— 49. *Νὰ μπᾶῃ ὁ διάβολε τᾶσον νι!* Νὰ μπῆ ὁ διά-
βολος μέσα σου! Ἄλλη φράσις: *Ἐμπᾶντε ὁ διάβολε τᾶσον νι τζ' ὠσο*
θεὸν νὰ ποίερε ἔκεινι π'ἦ νι' ἐνι ἀοῦ! Ἐμπῆκε ὁ διάβολος μέσα σου
καὶ δὲν θέλεις νὰ κάμῃς ἔκεινο ποῦ σοῦ λέγω (καὶ οὐ(κ) εἶσαι θέλων
νὰ ποιήσῃς ἔκεινο ποῦ σου εἶμαι λαλῶν). — 50. *"Ο οὔθι νὰ κατοῆ*
τὰ χέρα νι! Τὸ φίδι νὰ δαγκάσῃ τὸ χέρι σου (τὸ ὁποῖον ἐσήκωσες
διὰ νὰ κτυπήσῃς ἄθῳρον, ἢ γέροντα)!— 51. *Νά νι κατοῆ ὁ οὔθι!*
Τὸ φίδι νὰ σέ δαγκάσῃ!— 52. *"Ο οὔθι νά νι φάῃ!* Τὸ φίδι νά
σε φάῃ. — 53. *"Α ὀχία νά νι κατοῆ!* Ἡ ἔχιδνα νὰ σέ δαγκάσῃ!
— 54. *"Α σογι'ία νά νι κόψῃ!* Ἡ σαίττα νὰ σε κόψῃ ἢ ἀπλῶς
σογι'ία! (σαίττιά!)— 55. *"Αζάτερο ἢ ἄξαφνε νά νι μὴ!* Ξα-
φνικὸ νὰ σοῦρθῃ!— 56. *Τὸ καρβούνι νὰ μπάλερε!* Νὰ βγάλῃς
ἄνθρακα!— 57. *Τὸ νιχκὸ νά νι φάῃ!* Τὸ χτυκὸ (ἢ φθίσις) νὰ
σε φάῃ!— 58. *"Ο κόρακα νά νι κόψῃ!* Ὁ κόρακας (οἰδημα-
τῶν ἀδένων τοῦ λαιμοῦ) νὰ σε κόψῃ!— 59. *"Α λευτιζῆ νά νι*
αερίτη! Ἡ λοιμικὴ (ὁ λοιμὸς) νὰ σε θερίσῃ!— 60. *"Α λυοεν-*
τερία νά νι φάῃ! Ἡ δυσεντερία (λυοεντερία, ἐπειδὴ λύει τὰ ἔντερα)
νὰ σε φάῃ!— 61. *Πανούκα νά νι κόψῃ!* Ἡ πανούκλα (πανώ-
λης) νὰ σε κόψῃ!— 62. *Νὰ ζουρλιστῆρε τζαί νὰ φᾶρε τὰ κρέα νι!*
Νὰ τρελλαθῆς καὶ νὰ φᾶς τὰ κρέατά σου!— 63. *Νὰ παλαουθῆρε,*
ν' ἄριρε τοῦ σῆνον τζαί τὰ καδία τζαί μὲ τοῦρ "Αναραΐδε νὰ τοζᾶ-
χερε! Νὰ τρελλαθῆς, νὰ πάρῃς τὰ βουνα καὶ τὰ δάση καὶ μὲ τὲς
Νεραΐδες νὰ τρέχῃς!— 64. *Σελημισμὸ νά νι κιάση, νὰ μὴ νι' ἀρῆ**

(¹) Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ἑλλ. ῥέω. Παράβολε Πλατ. Φαιδ. 87d: εἰ ῥέοι τὸ σῶμα καὶ ἀπολλύοντο ἐν ζῶντος τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ γερμανιστὶ λέγεται zerfließen, sich auflösen.

ποτέ! Σεληνιασμός νά σε πιάση, νά μὴ σ' ἀφήση ποτέ! — 65. Σεληνιασμός τζαί τοζεμάγρα νά ντι κιάση! Σεληνιασμός καὶ τρεμούλα νά σε πιάση! — 66. Νά ντι κιάση τοζεμάγρα νά τοζέμερε σάν τὸν Κάη! Νά σε πιάση τρεμούλα καὶ νά τρέμης σάν τὸν Κάη! — 67. Στραβομαύρα νά ντι κιάση! Στραβομάρα (τύφλωσις) νά σε πιάση! — 68. Νά μπάλερε τὸ τριζκούγκουλι! Νά βγάλης ἀσθένειαν τοῦ ἰνίου!⁽¹⁾ 69. Φεαχτέ νά ντι κιάση! Σπασμός νά σε πιάση! — 70. Νά ντι χαρίον τούμπανε! Νά σε χαρῶ τούμπανο, νά ψοφήσης! — 71. Ἄ γῆ νά μὴ ντι δετῆ! Ἡ γῆ νά μὴ σε δεχθῆ! — 72. Ἄ γῆ νά μὴ ντι φάη! Ἡ γῆ νά μὴ σε φάη! — 73. Νά μὴ λῦρε! Νά μὴ λυώσης! — 74. Ἄλυοτε ν' ἀραμάρε! Ἄλυωτος νά μείνης!⁽²⁾

Κατάρα κατὰ τῆς περιουσίας. — 1. Χαῖρι τζαί προκοπή νά μὴν ποίερε! Χαῖρι καὶ προκοπή νά μὴν κάμης! — 2. Γιάρριουρε νά ναθοῦν τὰ πράματά ντι! Ὑδράργυρος νά γείνουν τὰ πράματά σου! — 3. Νά ὀημάξη ἄ τζουφά ντι, — ἄ τζέα ντι, — ἄ χούρα ντι! Νά ὀημάξη τὸ κεφάλι σου, — τὸ σπίτι σου, — τὸ χωράφι σου! — 4. Μῆτε ἄ φωτογωνία ντι νᾶχη κ' ἄρα μῆτε τὸ κἀδι ντι ἄλητε! Μῆτε τὸ τζάικι σου νᾶχη φωτιά μῆτε τὸ κἀδι σου (ὁ κἀδος σου) ἀλεύρι! — 5. Κουκουβάγιε νά φωνάτσασῶ τ' ἄν τζέα ντι! Κουκουβάγιες νά φωνάζουν στὸ σπίτι σου! — 6. Νά ξεθεμελιωθῆ ἄ τζέα ντι! Νά ξεθεμελιωθῆ τὸ σπίτι σου. — 7. Νά μὴν ἀραμάη πέτοζε τ' ἄνον τ' ὄν ἄλλε πέτοζε! Νά μὴ μείνη πέτρα (ἠρεμήση πέτρος) στὴν ἄλλη πέτρα!

Κατάρα κατ' ἀδίκων καὶ πλεονεκτῶν. — 1. Ἀπὸ τὸ θεὸ νά ντι ἐρέσερε! Ἀπὸ τὸ θεὸ νά το εὔρης! — 2. Τὰν κατάρα μι νᾶχερε! Ὅσα μοι ἐφαίτζερε, σὲ γιατοζικά νά σι δῆρε! Τὴν κατάρα μου νᾶχης! Ὅσα μου ἔφαγες, σὲ γιατοζικά νά τὰ δίνης!

Κατάρα κατ' ἀποθανόντων. — Σκατὰ τ' ἄ φύχα σι! Σκατὰ στὴν ψυχὴ του (της)!

Κατάρα, τῶν ὁποίων τὴν ταχεῖαν ἐκπλήρωσιν θέλει νά ἰδῆ ὁ καταρώμενος. — Κατ' ἀνδρῶν: 1. Νά ντ' ὄράου μὲ ἓνα φιλέ! Νά σε ἰδῶ μὲ ἓνα μάτι. — 2. Μὲ τὸν ἓνα (δηλ. φιλέ) νά ντ' ὄράου! Μὲ τὸ ἓνα (δηλ. μάτι) νά σε ἰδῶ. — 3. Στραβὸ νά ντ' ὄράου! Στραβὸ

¹⁾ Τὸ ἰνίου λέγεται τριζκούγκι εἰς τὸν Μωριά, τριζκούκι.

²⁾ Αἱ λέντε αὗται κατάρα σχετίζονται πρὸς τὴν δεισιδαιμονίαν περὶ βουκολάκων.

νά σε ἰδῶ! — 4. *Γυμνὸ νά νι' ὄράου!* Γυμνὸ νά σε ἰδῶ! — 5. *Νά νι' ὄράου νά γυμνουθῆρε σάν τὸν οὐθι!* Νά σε ἰδῶ, νά γείνης γυμνὸς σάν τὸ φίδι! — 6. *Νά νι' ὄράου τὰ χίμανα!* Νά σε ἰδῶ ἐπάνω στὴν σιδεροστιά, νά σε ἰδῶ νά καίεσαι! — 7. *'Αδικοφορευτὲ νά νι' ὄράου!* 'Αδικοσκοτωμένο νά σε ἰδῶ! — Κατὰ γυναικῶν: 8. *Μὰ πῆ νά νι' ὄράου τὸν πόρε μοι διακονιάρα γι' ἄντε!* Νά σε ἰδῶ στὴν πόρτια μου νά ζητιανεύης ψωμί! — 9. *Διακονιάρα νά νι' ὄράου, τὸν πορεῖε νά γρουζιζέρε μ' ἕνα κοτινὲ ταγάρζι!* Διακονιάρα νά σε ἰδῶ, στοὺς δρόμους νά γυριζῆς μ' ἕνα κόκκινο ταγάρι! — 10. *Μὲ τὰ κουβάνα νά νι' ὄράου!* Μὲ τὰ μαῦρα (δηλ. χήρα) νά σε ἰδῶ! — 11. *Μαυροκουρνιαχιά νά νι' ὄράου!* Στὰ μαῦρα κουρνιασμένη (1) νά σε ἰδῶ! — 12. *Τὸν ὄνε νά νι' ὄράου!* 'Επάνω στὸν γαῖδαρο νά σε ἰδῶ (2)! — 13. *Πογκή νάχερε!* Πομπὴν νά ἔχῃς, δηλ. νά διαπομπευθῆς. — 14. *Πογκή νά νι μὸλη!* Πομπή, δηλ. διαπόμπευσις νά σου ἔλθῃ! — 15. *Σποῖα τὸν ἐφροῦ νι!* Στάχτη στὰ μάτια σου! — 16. *'Απάλλε τζαί τοζόχανα τὸν ἐφροῦ νι!* 'Ασπίλαθρα καὶ ξερὰ κλαριά στὰ μάτια σου! **Κατὰρα κατὰ βλασφημοῦντων καὶ ψευδομένων καὶ κακολογούντων.** — 1. *Νά κοπιῆ τὸ τὸῦμα νι!* Νά κοπιῆ τὸ στόμα σου! — 2. *'Α φάγουσα νά φάῃ τὸ τὸῦμα νι!* 'Η φαγέδαινα (ὁ καρκίνος) νά φάγῃ τὸ στόμα σου! — 3. *Νά μπάλερε τὸμ πόνε τὸ τὸῦμα νι!* Νά βγάλῃς τὸν πόνο στὸ στόμα σου! — 4. *Νά μπάλερε τὰ κόριζα τὸ τὸῦμα νι!* Νά βγάλῃς τὴν κόριζα στὸ στόμα σου! — 5. *'Α φούρκα νά κατσάῃ τὸ λαιμὸ νι!* 'Η φούρκα (ἀγχόνη) νά καθίσῃ στὸ λαιμὸ σου! — 6. *Νά μπάλερε τὸμ πόνε τὸ λαιμὸ!* Νά βγάλῃς τὸ πόνο στὸ λαιμὸ.

(1) Ὅπως οἱ κότες κουρνιαζοῦν (οἰκουροῦσαι) στὴν κούρνια. *Κουρνιαζο* λέγεται καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ ποτὲ δὲν θγαίνουν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦς.

(2) 'Η κατάρα αὕτη καὶ αἱ ζωτικέρος ἀναφέρονται εἰς τὸ γαϊδορρογέρισμα, τὸ ὁποῖον ἦτο τιμωρία τῶν ἀπίστων γυναικῶν. Κατὰ τὴν πομπὴν αὕτην ἔβαναν τὴν ἀπίστον γυναῖκα ἐπάνω εἰς ἕνα γαῖδαρον, μὲ τὰ μούτρα πρὸς τὰ ὀπισθιά τοῦ γαϊδαροῦ, τοῦ ὁποίου τὴν οὐρὰν τῆς ἔδιδαν στὸ χέρι, καὶ τὴν περιέφεραν ἔτσι στὸ χωριό. Ὁ κοσμος, ἰδίως γυναῖκες καὶ παιδιὰ, τὴν ἔδριζαν, ἐπαιρναν ἀπὸ τοὺς φούρνους ἀράντες, ἀσπίλαθρα καὶ ἐν γένει ξερὰ ἀγαθιστὰ κλαριά καὶ στάχτη καὶ τῆς τὰ ἔρριχναν στὰ μούτρα. Ὁ Tournefort, ὅστις περιηγήθη τὴν Ἀνοτολίην ἀπὸ τὰ 1700-1702, εἶδε τοιαύτην πομπὴν εἰς τὴν Σκυθρον καὶ τὴν περιγράφει εἰς τὸ σύγγραμμά του *Relation d' un voyage du Levant*, I, 450 (μικρὰ ἔκδοσις II, 159) Πρὸς. *M. Κοροϊαντινίδου*, ἡ νῆσος Σκυρος, σελ. 145, καὶ *N. Πολίτου*, ὄθριστικὰ σχήματα (Λαογρ. Δ'. 649 καὶ 659).

Ἐλαφραὶ κατάραὶ κατὰ βλακῶν καὶ ἀπροσέκτως ὀμιλούντων. —

1. Ἄ κ' ἄρα νὰ νι δάη! Φωτιά νὰ σε κάρη! — 2. Ἄ κ' ἄρα νὰ δάη τὸν ἐμαλέ νι! Φωτιά νὰ κάρη τὰ μυαλά σου! — 3. Κακὸ(ν) τζαιρὲ νᾶχερε! Κακὸν καιρὸν νᾶχης! — 4. Τὰν κακά νι τὰν ἄμέρα! Τὴν κακὴ σου μέρα! — 5. Τὰν κακὰ ψουχρά νι τὰν ἄμέρα! Τὴν κακὴ ψυχρὴ σου μέρα! — 6. Ὁ λοῦκο νὰ νι φάη! Νὰ σε φάη ὁ λύκος! — 7. Π' ἦ νὰ νι φάνη οἱ ψύλλοι! Ποῦ νὰ σε φάνη οἱ ψύλλοι! — 8. Ὡκη ποία ἄ μάτη νι ἐνὰ κοῦμουλε παρὰ νὰ πῆ ἓνα ἐστακίου ζῶ! Δὲν ἔκαμνε ἢ μάνα σου ἓνα κουμούλι (σκατὰ) παρὰ νὰ κάμη ἓνα τέτοιο ζῶο!

Κατὰ φθονεροῦ. — Τ' ὄν ἐπιλέ νι τζαὶ τ' ὄν ἄλλε ἄτοι! Στὸ μάτι σου καὶ στὸ ἄλλο ἄλατι!

Κατὰ τινος, ὅστις ἐπιμόνως ζητεῖ κάτι. — Κ' ῥάτοε, ὦνι δίου νι! Σκάσε, δέν σου δίνω!

Κατὰραὶ λογοπαίγνια. — Κατὰ παιδίου λέγοντος κατ' ἐπανάληψιν «δὲν θέλω»: Νὰ μὴ θελήση τ' ὄγκουμά (!) νι! Νὰ μὴ θελήση τὸ ποκάμισό σου! — Καθ' ἑνὸς, ὅστις εἰς ἐπανεπιλημμένας ἐρωτήσεις ἀπαντᾷ «αἶ;»: Αἶξι τζαὶ τσεραῖξι!

Γενικά. — Μία γυναῖκα ἐνώπιόν μου εἶπεν εἰς ἄλλην: Μὴ με κειράζερε, νὰ μὴ τοιμίον φορδακάδε τζαὶ νι ποίου τ' ὄν κόσμο θέατερε! Μὴ με πειράζεις, νὰ μὴν ἐξεμέσω βατράχους (²) καὶ σε κάμω στὸν κόσμο θέατρο! — Μιὰ γυναῖκα, ἀφοῦ ἐξήμεσε πολλὰς κατάρες, εἶπε ἔδοῦκα νι κατάρε νὰ πάθη τζαὶ νὰ ναθῆ. Τοῦ ἔδωκα κατάρες νὰ πάθη καὶ νὰ γείνη. — Πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς κατάρας τ' ἄν τζουφά νι νὰ ζάνη (ἢ νὰ γουρζίσωῖ) οἱ κατάρε νι! Στὸ κεφάλι σου νὰ γυρίουν οἱ κατάρες σου! ἢ ἀπλῶς τ' ἄν τζουφά νι! Στὸ κεφάλι σου! — Μήτ' ὁ ἐχτρέ μι μῆτε τ' ὄν ἐχτρέ μι! Μῆτε ὁ ἐχθρός μου νὰ πάθη αὐτὸ μῆτε στὸν ἐχθρόν μου τὸ εὔχομαι!

Ε΄.

OPTZOI (OPKOI).

1. Μὰ τὸ θεό! Μὰ τὸ Χρζιστέ! Μὰ τὸ θεό! Μὰ τὸ Χριστό! — 2. Μὰ τὸ θεό τζαὶ μὰ τὰ(ν) ἰγῆ! Μὰ τὸ θεό καὶ μὰ τὴ γῆ! — 3. Μὰ τὰν ἀλήθεια τοῦ θεοῦ! Μὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ θεοῦ! — 4. Μὰ τὰ Δέσποινα! 5. Μὰ τὴν Δέσποινα! — Μὰ τὸν ἄγχε Νικόα τᾶ Σόντζα! Μὰ

(¹) Ὀγκουμα, ἄρχ. ἔνδυμα.

(²) Ἐξεμῶ βατράχους σημαίνει μεταφορικῶς: λέγω φανερά τὴς ἀτιμίας ἐσοῦ καὶ τῶν ἰδικῶν σου.

τὸν ἅγιον Νικόλαον τῆς Σύντζας (¹)! — 6. *Μὰ τὸ σταυρό!* Μὰ τὸ σταυρό! — 7. *Μὰ τὰν ἁγία λειτουργία!* Μὰ τὴν ἁγία λειτουργία! — 8. *Μὰ τὰν ντζουονία π' ἐνι θὰ ἄβου!* Μὰ τὴν κοινωνία ποῦ θὰ λάβω! — 9. *Μὰ τὰν Ἀμπριά ἀμέρα!* Μὰ τὴ Λαμπρή! — 10. *Μὰ τὰν ἀμέρα ἐπιαν!* Μὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν! — 11. *Μὰ τοῦρο ἀγίε ἀμέρε π' ἔμ' παζίζιτε!* Μὰ τὲς ἀγίεζ ἡμέρες ποῦ ἔρχονται! — 12. *Μὰ τοῦρο ἀγίε ἀμέρε π' ἔμ' ἀντζουμένου!* Μὰ τὲς ἀγίεζ ἡμέρες ποῦ περιμένομε! — 13. *Μὰ τὰ φούχα π' ἐνι θὰ παραδοῦ!* Μὰ τὴν ψυχὴ ποῦ θὰ παραδώσω! — 14. *Τ'ὰ φούχα τ' ἀφέγκη μ, τὰ μάτη μ ἢ τὰ ματρί μ!* Στὴν ψυχὴ τοῦ πατέρα μου, τῆς μητέρας μου! — 15. *Μὰ τὰ κόκα τοῦ γονίε γάμου!* Μὰ τὰ κόκαλα τῶν γονέων μας (ἡμῶν)! — 16. *Μὰ τὸν ἄντε!* Μὰ τὸ ψωμί! (Μὰ τὸν ἄρτον!) — 17. *Νε' ἐνι ὄρκοσκούμενε τὸν ἄντε π' ἐφαίγαμε!* Σοῦ ὀρκίζομαι στὸ ψωμί ποῦ ἐφαίγαμε! — 18. *Μὰ τὰν ἐγγῆ, π' ἔ(r) θὰ γάμου φάη!* Μὰ τὴ γῆ ποῦ θὰ μας φάγη! — 19. *Τ' οὐρ ἐγγιό μ!* Εἰς τὴν Κασπάνιτσαν: *τ' οὐρ ἐγγιό μ!* (Εἰς τοὺς ὀπτίλους μου!) Στὰ μάτια μου! — 20. *Νε' ἐνι ὀρκοσκούμενε τὰ θιλία γάμου (= ἡμῶν)!* Σοῦ ὀρκίζομαι εἰς τὴν φιλίαν μας! — 21. *Μὰ τὰν οὔρα π' ἐρέσρα!* Μὰ τὴν ὄρα ποῦ εὔρεθήκαμε! — 22. *Μὰ τοῦρο ἀγροζου αζίνου!* Μὰ τὰ ἄγρια βουνά!

Ὅρκοι αὐτοκατάρα. — 1. *Ν' ἀρηθῶ τὸ θεό, τὰν πίστι μ!* Ν' ἀρηθῶ τὸ θεό, τὴν πίστι μου! — 2. *Ἀρηνηκὴ τοῦ θεοῦ γὰ ἐνι, ἂν ὦν(ε) ἔτρον!* Ἀρηνηστὴς τοῦ θεοῦ νὰ εἶμαι, ἂν δὲν εἶνε ἔτση! — 3. *Ὁ θεὸ γὰ μ παιδέψη!* Ὁ θεὸς νὰ με παιδέψη (τιμωρήσῃ)! — 4. *Νὰ μ κόψη ὁ θεὸ τὰ ζωή!* Νὰ μου κόψη ὁ θεὸς τὴ ζωή! — 5. *Ντζουονία γὰ μὴν ἄρου!* Κοινωνία νὰ μὴ πάρω! — 6. *Με τὸ Ἰούδα γὰ κριθῶ!* Μὲ τὸν Ἰούδα νὰ κριθῶ! — 7. *Ἐτρον γὰ παραδοῦ γὰ φούχα!* Ἐτση νὰ παραδώσω καλὴ ψυχὴ! — 8. *Φούχα γὰ μὴμ παραδοῦ!* Ψυχὴ νὰ μὴν παραδώσω! — 9. *Τοῦρκο γὰ πεθάνου!* Τοῦρκος νὰ πεθάνω! — 10. *Νὰ μὴ καγκιουθοῦ!* Νὰ μὴν βραδιασθῶ! — 11. *Νὰ μὴ συνταζηθοῦ!* Νὰ μὴ ξημερωθῶ! — 12. *Νὰ μὴ μ' ἐρέση ἂ σένταχα!* Νὰ μὴ με βρῆ ἢ αὐριανή! — 13. *Ἄ θάσσα γὰ μ φάη!* Ἡ θάλασσα νὰ

(¹) Ἡ Σύντσα, πρὸς δυσμας καὶ ἀνοσθεν τοῦ Λεωνιδίου, εἶναι μοναστήρι κτισμένον ἐντὸς ἀπηλαιοῦ καὶ ἀμνηρωμένον εἰς τὸν Ἄγιον Νικόλαον. Κατὰ τινας νεώτερον γεωγράφους τὸ ἀπηλαῖον τοῦτο εἶνε τὸ αὐτὸ, εἰς τὸ ὄλοισον ἢ Ἰωὺ λέγεται ὅτι ἀνέθηκε τὸν λαῖδα Διονύσου.

με φάη! — 14. Νὰ τσιχθῆ τὸ αἷμά μου! ἢ ἔτρον νὰ τσιχθῆ τὸ αἷμά μου! Νὰ χυθῆ τὸ αἷμά μου! ἢ ἔτση νὰ χυθῆ τὸ αἷμά μου! — 15. Ἐτρον νὰ τσιχθοῦν οἱ μαῖοί μου, — τ' ἄντερά μου! Ἐτση νὰ χυθοῦν τὰ μυαλά μου, — τὰ ἄντερά μου! — 16. Ἄ ὦν ἔτρον, νὰ μου κόψω τὰ τιζοφά! Ἄν δὲν εἶνε ἔτση, νὰ μου κόψουν τὸ κεφάλι! — 17. Κάλλο νὰ μπαῖω οἱ ψιλοί μου παρὰ νὰ ντυ προδοῦ! Κάλλο νὰ βγοῦν τὰ μάτια μου παρὰ νὰ σε προδώσω! — 18. Νὰ ζ'αίούτσον τὸν ἀτζωπό μου, — τὰ καμπζία μου! Νὰ θάψω τὸν ἄνδρα μου, — τὰ παιδιὰ μου! — 19. Τὰ καμπζία μου νὰ αὖ βάλον σ' ἓνα τάφο! Τὰ παιδιὰ μου νὰ τὰ βάλω σ' ἓνα τάφο! — 20. Νὰ μὴ χαντέον (!) κλήρα! Νὰ μὴ ἀπολαύσω κλήρα (κληρονόμους)! — 21. Ν' ἀραμάον ἀκλερε! Νὰ μείνω ἄκλερος!

ΣΤ'.

ΑΣΜΑΤΑ

Der Vampyr. Ὁ Βουρκόακα.

Μάτη μὲ τὸν ἐννία νυ ἔζοι τζαί μὲ τὰ νγὰ νυ σάτη,
τὰ σάτη τὰ μονάκρζινο, τὰν πάσου ἀγαπειά νυ,
νι ἐσά'χα δάδεκα χρονοῦ τζ' ὁ ἤλε δέν νι ὠρῶτζε,
οὐκ'α νι ἔσα τ'ὰ σζκοκεινά, τὰ νποῖτα νι ἔσα πρέγα,
5 τ'ὸ ἄσζι τζαί τ'ὸν ἀνγεροζινὲ τὸν τοζίχε σ' ἔσα φκιάνα.
Ὅπ' ἢ ν' ἤγκι προξενέγκουντε ἀπὸ τὰ Βαβυλῶνα,
μακροία νὰ νι παντρέφερε, πάσου μακροία τ'ὰ ξένα,
Ὅν θέντε ὄλ' οἱ ἀθῶνε σι τζ' ὁ Κοσταιγκῆ ἐν' θίου
« Δι νι, μάτη μου, δι νι τὰν Ἀρετή τ'ὰ ξένα,
10 νάχον παρζηγορία τζ' ἔζού, νάχον τζαί καχοιζία,
τ'ὰ ξένα ὅπα π' ἐν' τοζάχον, τ'ὰ ξένα ὅπα π' ἐν' ἔγκον.
— Φρόνιμο ἔσαι, Κοσταιγκῆ, τζ' ἀπόκρζισι παλαβὰ μ' ἔσα δίου.
Ἄν μου μὸλ', ἔζέ μου, θάνατε τζ' ἄν μου μὸλη ἀροωσιζία,
τζ' ἄν τόχη κίκρα ἢ χαρά, ποῦτε ἐν' θά μου νι φέροζη;
15 Τὸ θεὸ νι ἐβαλῆτζε νισζουκῆ τζαί τὸν ἅγιον μαρτύροι,
ἄν τόχη τζαί μὸλη θάνατε, ἄν τόχη τζαί μὸλ' ἀροωσιζία,
τζ' ἄν τόχη κίκρα ἢ χαρά, νὰ ζάη νὰ νι φέροζη.
Τζαί σάν νι ἐπαντρέαί τὰν Ἀρετή τ'ὰ ξένα

(!) Κανεις δὲν ἤξευρε νὰ μου ἐξηγήσῃ τὴν λέξιν *χαντέον*, ἢ ὅποια φαίνεται ἰστορικτικῆ ἀορίστου ἐνὸς μὴ ὑπάρχοντος πλέον ὀνήματος *χανῶ ζενῶ, χηνῶ*.

- τζ' ἐμπᾶιξε χροῖνε βίσεχτε τζαί μῆνα κακοδόστυχο
 20 τζ' ἐκάνε τὸ θανατικὸ τζαί τοῦρ ἐννία ἀθῦν' ἐσερῖε (ἐθέρισε),
 ἐρῶστ' ἅ μάτη μοναχὰ σὰν ἔρμο πούλι τ' ὄγ κάμιο.
 Τ' οὐρ ὀχτιὸ τάφου ἔκη δερονυμένα, τ' οὐρ ὀκτιὸ ἔκη νοιρογοῦα,
 τ' οὐ Κωσταγκῆ τὸν τάφο τοῦ πάτζε ἔκη τ' αἶχα.
 «Ἐῖα, Κωστατάτζι μι, τὰν Ἀρετή μ' ἐν' θεά
 25 τὸ θεὸ μ' ἐβαλῆτζερε ντισουκῆ τζαί τοῦρ ἀγίον μαριτύοι,
 ἂν τόχη κίρα ἢ χαρά, νὰ ζῆρε νά μι νι φέρερε.»
 Τ' ἀνάθεμα μπαλῆτζε νι τᾶσου ἀπὸ τὸν τάφο.
 Τὸ σῆνεφο ἔμ ποίον ἄγο τζαί τ' ἄοζι ἔμ ποίον σέα,
 τζαί τὸ φεγγάρι βοηθὲ τζ' ἐν ἔγκου νά νι φέρζη.
 30 Τοῦ βράχου ἐν' ἀφίνου κίσου σι, τοῦ σζίνου ἔμ περοῦ π' ουρῖσε,
 ἐρῶσον νι ἐνι νὰ χενίχεται τᾶτσου τ' ὀ φεγγαροζούλι.
 Ἄπο μακροία ἐχαιρεκίε νι τζ' ἀπὸ μακροία νι ἐπέτζε·
 «Τοζάχτισε γλήγορ', Ἀρετή, ἢ μάτη νι' ἐνι θεά!
 —Ὁῦ, ὄρκο μοι ἀθύ, τζαί τσ' ἐν' ἐνιαῖ ἅ οὔρα;
 35 Ἄν ἐν', ἀθύ μι, γιὰ χαρά, νὰ βάλου τὰ χρῆνσά μι,
 τζ' ἂν ἐνι κίρα, ἄλει μι, νὰ μόλου ὀ' ουρ ἐνι.
 —Τοζάχτισε, Ἀρετούα μι, τζαί ἔα ὀ' ουρ ἔσοι!»
 Ὁπὰ π' ἤγκαι τοζάχουντε τζ' ἤγκ' ἔγκουντε τ' ἄμ πορεία,
 ἐηάκαῖ πουλία τζ' ἤγκι τζιαδοῦντα, πουλία τζ' ἤγκι ἀοῦντα
 40 «Ποῖτερ ὠρᾶτζε σάτη ὄμορφο νά νι σουρζη πενατέ;
 —Ἐνιάτζερε, Κωστάτζι μι, τσ' ἐν' ἀοῦντα τὰ πουλάντζα;
 Ποῖτερ ὠρᾶτζε σάτη ὄμορφο νά νι σουρζη πενατέ;
 —Παλαβά πουλία ἐν' τζ' ἂν τζιαδίνωι, παλαβά τζ' ἂν ἀλίνωι!»
 Τζαί παραπὰ, π' ἤγκ' ἔγκουντε, τζ' ἄβα πουλία σ' ἤγκι ἀοῦντα
 45 «Τσ' ἔμμ' ὀροῦντα ἐνεῖ, πουλία θλιβερά τζαί παραπονετιά,
 Νὰ τοζάχωι οἱ ζωντανοὶ μὲ τοῦρ ἀπενατοί!
 —Ἐνιάτζερε, Κωστάτζι μι, τσ' ἐν' ἀοῦντα τὰ πουλάντζα,
 π' ἐνι τοζάχουντ' οἱ ζωντανοὶ μὲ τοῦρ ἀπενατοί;
 —Πουλάντζα ἐν' τζ' ἂν τζιαδίνωι, πουλάντζα τζ' ἂν ἀλίνωι
 50 —Φοζοῦμένα νι' ἐνι, ἀφοῦτζι μι, γιατίοι λιβανία ἄσαι νυρζίτσον.
 —Ἐπ' ἐρι τὰργὰ ἐζάκαμε πέρε τ' ὄν ἄγιε Γιάννη
 τζ' ἐθνηακίε μι ὁ παπᾶ μὲ περισσοῦ λιβάνι.»
 Τζαί παραπ' ουρῖσε π' ἤγκ' ἔγκουντε, τζ' ἄβα πουλία σ' ἤγκι ἀοῦντα.

- Ὁ θεὸς μὲ παντοδύναμη, ἀποζὲ θᾶμμα ἔσοι ποίον,
 55 ἰστιάται σάτη ὁμορφο νά νι σοῦρζη πενατέ!»
 Ἐνῆαζε νι πάλι ἂ Ἀρετή τζ᾽ ἂ καρδιά σ᾽ ἐρογαίε.
 Ἐνῆαζερε, Κοσιτάτζι μὲ, τὸ ἔν᾽ ἀοῦντα τὰ πουλάντζα;
 Ἄλει μὲ, καὶ ἔν᾽ οἱ τζίγε νι τζαί τὸ σζουφτέ μονσιτάτζι;
 — Ἀποζὰ ἀροωσιζία μ᾽ ἐρέτζε, τὸ θάνατε μ᾽ ἐνέντζε,
 60 ὁπ᾽ ἔποσιᾶν οἱ τοζίγε μὲ τζαί τὸ σζουφτέ μονσιτάτζι.»
 Τὰν τζέα ἔεκαῖ ἀμπαρονιά, ἀμπαρονιά τελεία,
 τζ᾽ ὄα τὰ πανεθοῦρζα σι, π᾽ ἡγκιᾶ ἀραρχιασιά.
 Ἐ᾽ Ἀνοισε, μάτη μ᾽, ἄνοισε τζαί ἄρε τὰν Ἀρετή νι!
 — Ἄν ἔσοι ὁ Χάρο, νά φῦτσερε, τζ᾽ ἄβα καμπζία ὄνι ἔχα.
 65 Ἄ χλιφτά ἂ Ἀρετούα μὲ ἐν᾽ λείπα μακροία τὰ ξένα.
 — Ἀνοισε, μάτη μὲ ἄνοισε, τζ᾽ ἐζὸν ἐνι ὁ Κοσιταγκῆ νι.
 Ντοζουγκῆ νι᾽ ἐβαλῆκα τὸ θεὸ τζαί τοῦρ ἁγίου μαρτύροι,
 Ἄν τύχη κίχρα ἢ χαρά, νά ζάου νά νι νι φέρον.»

Τὸ θέρος τοῦ 1875 ὁ τότε ἡδὴ γέρον Νικόλαος Ζωγράφος, συμβολαιογράφος ἐν Λεωνιδίῳ, μοῦ ὑπαγόρευσεν ἐκ μνήμης τὸ τραγοῦδι τοῦ Βουφζόλακα μὲ λόγια Τσακωνικά.

Ἄ σάτη π᾽ ἐν᾽ ὄροῦα τὸ Χάρο.

(Τὸ κορίτσι ποῦ βλέπει τὸ χάρο).

Τὸ 1875 ἔμεινα 3½ μηνῶν οἰκογενειακῶς εἰς τὴν Τσακωνιάν Ἐξεροράγη τότε εἰς τὸ Λεωνίδι ἐπιδημία κοκκίτου καὶ μεταξὺ πολλῶν παιδιῶν προσεβλήθη καὶ τὸ δευτερότοκον θυγάτριόν μου Φριδά. Καίτοι μετεκάλεσα ἰατρὸν ἐκ Ναυπλίου καὶ ἕτερον ἐκ Σπάρτης ἐστάθη ἀδύνατον νά το σώσω. Τὴν πρωίαν τῆς 15 Σεπτ. ἀπέθανεν, Ἄμέσως ἦλθαν αἱ γειτόνισσαι, ἐξέσταναν νερό, ἔπλυναν τὸ μικρὸν λείψανον, ἐστούπωσαν μὲ βαμβάκι ὄλας τὰς ὀπὰς τοῦ σώματος, τὸ ἐνδυσαν, ἔστρωσαν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης τάπητα, ἐγέμισαν μὲ φύλλα ἐλαίας (!) ἕνα μεγάλο μαξιλλάρι καὶ ἔβαλαν τὸ λείψανον ἐπάνω. Κατόπιν ὄλα ἐκάθισαν σταυροπόδι τριγύρω του, μερικαὶ ἔβυσαν τὰ μαλλιά των καὶ ἀμέσως ἤρχισαν τὰ μοιρολόγια. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ μία γειτόνισσα, ἡ ὁποία κάθε πρωτῆ, μεσημέρι καὶ βράδυ, ἀκριβῶς τὴν ὄραν ὅπου ἐκαθίζαμεν εἰς τὸ τραπέζι, ἐμοιρολογοῦσε

(!) Ἠρβλ. Πλουτάρχου Λυκούργ. 27: Ἐπειτα (ὁ Λυκούργος) συνθάπτειν οὐδὲν εἴασεν, ἀλλ᾽ ἐν φοινικίδι καὶ φύλλοις ἐλαίας τὸ σῶμα περιέστειλλον. (Μὲ τὸ μαξιλλάρι ἔθαψαν τὴν κόρην μου).

τὸν ἀποθανόντα ἄνδρα της. "Όταν αἱ γυναῖκες ἤρχισαν τὰ μοιρολόγια, ἡ σύζυγός μου, ἀποκατωμένη πλέον ἀπὸ τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὴν θλίψιν, ἀπεσφόθη κλαίονσα εἰς τὴν κρεββατοκάμαραν, ἐγὼ ἔμεινα κοντὰ εἰς τὸ λείψανον. Ἐπὶ ὄρας διήρκουν τὰ μοιρολόγια. Ἐνα ἐξ αὐτῶν ἐδημοσίευσεν ἐν σελίδι 153 τοῦ Ἀρχείου τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεοελληνικῆς φιλολογίας, τὸ ὅποιον ἐξέδωκα ἐν ἔτει 1881.

Σπαρακτικὸν ἦτο τὸ κάτωθι μοιρολόγι, λόγῳ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν το ἐτραγουδοῦσαν. Μία μοιρολογίστρια ἕπεδύετο τὴν θνήσκουσαν κόρην μου, μία ἄλλη τὴν μητέρα της καὶ αἱ λοιπαὶ γυναῖκες ἀπετέλουν τὸν χορόν. Ἡ κόρη, βλέπουσα ἔμπροσθέν της τὸν Χάρον, παρακαλεῖ τὴν μητέρα νὰ τὴν κρύψῃ, νὰ τὴν βάλῃ εἰς κλουβί, νὰ τὴν κλείσῃ εἰς σεντιούκι, νὰ τὴν κρύψῃ ἀνάμεσα εἰς βασιλικὸς καὶ βαρσάμουσ' ἀλλ' εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς κόρης ἀπαντᾷ ἡ μητέρα: Δέν σε κρύβω, τοῦ Χάρου σε δίνω συντροφιά!

Ἡ κόρη. Κροζοῦνγέ μί, μάτη, κροζοῦνγέ μί, νὰ μὴ με
[ἄρζη ὁ Χάροσ!]

Ὁ Χορός. Ὀνόθω σι! ὀνόθω σι! (1)

Ἡ κόρη. Φκλάσε κονίδι τζαὶ βάλε μί!

Ὁ Χορός. Ἐναίθαι σι! ἔναίθαι σι!

Ἡ κόρη. Σεντιούτζι τζαὶ κλείδουσέ μί!

Ὁ Χορός. Οὐνούθω σι! οὐνούθω σι!

Ἡ κόρη. Βάλε μί τὸν βασιλικού!

Ὁ Χορός. Ὀνόθω σι! ὀνόθω σι!

Ἡ κόρη. Βάλε μί τὸν βαρσάμουσ!

Ὁ Χορός. Ἐναίθαι σι! ἔναίθαι σι!

Ἡ κόρη. Βάλε μί, μάτη, κροζοῦνγέ μί!

Ὁ Χορός. Οὐνούθω σι! οὐνούθω σι!

Ἡ μητέρα: Ὄχι θάνα νι, τοῦ Χάρου νι' ἐν' σνοιδάτζα!

Ὁ Χορός. Ἐναίθαι σι! οἰμαὶ ἅ κακομοῖρα! οὐ! οὐ!

"Ἠρχισαν ἔπειτα αἱ γυναῖκες νὰ κλαίουν καὶ νὰ ὀδύρονται, νὰ τραβοῦν τὰ μαλλιά των, νὰ κτυποῦν τὰ στήθη των. — Τραγικὴ σιγητὴ διὰ πενθοῦντα πατέρα, ἔχουσα ὁμως πολὺ τὸ ἀρχαιοπρεπές!

(1) Ἀγλ. θανάσιμ της.

